



Balety Rosyjskie Sergiusza Diagilewa

- [Balety Rosyjskie Sergiusza Diagilewa](#)



Balety Rosyjskie Sergiusza Diagilewa

Ważne daty

1872-1929 – lata życia Sergiusza Diagilewa

1909 – założenie Baletów Rosyjskich

1910 – premiera baletu *Ognisty ptak* (muzyka: Igor Strawiński/Libretto i choreografia: Michaił Fokin)

1911 – premiera burleski *Pietruszka* (muzyka: Igor Strawiński/[Libretto](#) i choreografia: Michaił Fokin)

1912 – premiera poematu symfonicznego *Popołudnie fauna* (muzyka: Claude Debussy/Libretto i choreografia: Wacław Niżyński)

1912 – premiera baletu *Dafnis i Chloe* (muzyka: Maurice Ravel/Libretto i choreografia: Michaił Fokin)

1913 – pierwsze wystawienie baletu *Święto wiosny* (muzyka: Igor Strawiński/Libretto: Wacław Niżyński)

1917 – premiera baletu *Parade* (muzyka: Eric Satie/choreografia: Leonide Massine)

1919 – pierwszy pokaz baletu *Trójgraniasty kapelusz* (muzyka: Manuel de Falla/choreografia: Leonide Massine)

1920 – powstaje suita baletowa *Pulcinella* (muzyka: Igor Strawiński/ choreografia: Leonide Massine)

Scenariusz lekcji dla nauczyciela

Źródło: Ewa Fabiańska-Jelińska, cc0.

I. Muzyka w ujęciu historycznym – periodyzacja, język, właściwości i charakterystyka

8. Muzyka XX i XXI wieku. Uczeń:

1) charakteryzuje muzykę w kontekście estetyki epoki – wymienia i opisuje wybrane style i techniki muzyki XX i XXI w.: neoklasycyzm;

3) wymienia i charakteryzuje twórczość kompozytorów: Claude Debussy, Maurice Ravel, Aleksander Skriabin, Arnold Schönberg, Siergiej Prokofiew, Igor Strawiński, Béla Bartók, Siergiej Rachmaninow, Dymitr Szostakowicz, Manuel de Falla, George Gershwin, John Cage, Olivier Messiaen, Pierre Boulez, Karheinz Stockhausen, Steve Reich, Gerard Grisey, Kaija Saariaho, Thomas Adès i in.;

4) omawia polską muzykę XX wieku i jej twórców, dokonując klasyfikacji zgodnie ze stylami i kierunkami: Grażyna Bacewicz,

5) zna pojęcia: skala całotonowa, atonalność, technika dwunastotonowa (dodekafonia), seria, polirytmia, polimetria, politonalność, klaster.

II. Analiza i interpretacja dzieł muzycznych. Uczeń:

1. zna podstawowe terminy i pojęcia właściwe dla opisu i zrozumienia wybranych dzieł muzycznych,

3. zna konteksty kulturowe i naukowe powstawania muzyki.

III. Tworzenie wypowiedzi związanych z historią i kulturą muzyczną. Uczeń:

1. wypowiada się w formie ustnej (np. dyskusja, prezentacja, debata) i/lub pisemnej (np. esej, referat) o dziełach muzycznych w oparciu o podstawową terminologię.

Nauczysz się

charakteryzować sztukę baletową;

określać działalność tzw. Baletów Rosyjskich;

charakteryzować znaczenie działalności zespołu Diagilewa dla rewolucyjnych zmian w muzyce pierwszych dziesięcioleci XX wieku.

Sergiusz Diagilew

[Film dostępny na portalu epodreczniki.pl](#)

Film edukacyjny. Kiedy wypowiadamy słowo balet, najczęściej mamy na myśli spektakl, teatralne widowisko, w którym uczucia i emocje wyrażane są tańcem – poprzez gesty, kroki, ruchy dłoni, mimikę... dostosowane do rytmu, tempa i charakteru muzyki.

Pierwsze przedstawienia baletowe wywodziły się z karnawałowych maskarad, które z czasem, wraz z dialogami, śpiewem, muzyką, pantomimą i tańcem wykonywane były na dworach. W epoce baroku tematykę baletów zdominowała mitologia, obecna także w pierwszych dziełach operowych. Ważnym momentem stało się założenie we Francji Narodowej Akademii Muzyki i Tańca (1661). W dojrzałym baroku i klasycyzmie próbowano znaleźć uzasadnienie dla obecności elementu tanecznego (baletowego) w dziełach operowych i główni reformatorzy oper (m.in. Christoph Willibald Gluck) postulowali takie skonstruowanie librett, by czynnik baletowy w naturalny sposób wynikał z akcji dzieła, a nie był do niego w sposób sztuczny „domontowany”. W nowy etap wprowadził przedstawienia baletowe w połowie XIX wieku w Rosji Marius Petipa, tworząc balet złożony z kolejnych scen-numerów, nazywany balet-divertissement. Przedstawienia takie, nazywane dziś baletem klasycznym, stanowią trzon repertuarowy zespołów baletowych. Należą do nich m.in. Śpiąca królewna czy Jezioro łabędzie do muzyki Piotra Czajkowskiego. Tradycyjny taniec klasyczny u progu XX wieku przestał być elementem wystarczającym do wyrażania takich treści i stanów emocjonalnych, jakie zaczęły nurtować twórców tego czasu. Najważniejszą rolę w procesie przemian odegrały przedstawienia założonych przez Sergiusza Diagilewa tzw. Baletów Rosyjskich działających w Paryżu, a następnie w Monte Carlo. Zmiany wprowadzone u progu XX wieku doprowadziły do rozluźnienia formy tańca, rezygnacji

ze ścisłego przestrzegania techniki, „wyzwolenia” sylwetki tancerza, i wprowadzenia elementu dowolności oraz gry aktorskiej w kreowaniu opowieści.

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](https://epodreczniki.pl)

Claude Debussy, „Popołudnie fauna”, online-skills, CC BY 3.0

Utwór muzyczny: Claude Debussy, Popołudnie fauna. Kompozycja posiada umiarkowane tempo. Cechuje się skocznym charakterem.

Audibook pt. *Balety Rosyjskie*



Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/D32DkN7gW>

Źródło: online skills, cc0.

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](https://epodreczniki.pl)

Igor Strawinski, „Pietruszka”, Akademia Muzyczna im. Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy (dalej AMFN), CC BY 3.0

Utwór muzyczny: Igor Strawiński „Pietruszka”. Kompozycja posiada umiarkowane tempo. Cechuje się smutnym charakterem.

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Igor Strawiński, „Święto wiosny” (introdukcja, fagot), AMFN, CC BY 3.0

Utwór muzyczny: Igor Strawiński „Święto wiosny”. Kompozycja posiada umiarkowane tempo. Cechuje się smutnym charakterem.

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Igor Strawinski, „Święto Wiosny”, online-skills, CC BY 3.0

Utwór muzyczny: *Adoracja ziemi* (fragment) z baletu *Święto Wiosny*, autorstwa Igora Strawinskiego **Wykonawca:** New York Philharmonic Orchestra, Leonard Bernstein (dyrygent). Kompozycja posiada umiarkowane tempo. Cechuje się marszowym charakterem.

Zadania

Ćwiczenie 1

Zespół założony przez Diagilewa to:

☐ Kampania Diagilewa

☐ Balety Paryskie

☐ Balety Rosyjskie

Ćwiczenie 2

Wskaż nazwiska kompozytorów, którzy współpracowali z zespołem *Les Ballets Russes*.

☐ Igor Strawiński

☐ Claude Debussy

☐ Piotr Czajkowski

☐ Franciszek Liszt

☐ Gustaw Mahler

☐ Manuel de Falla

Ćwiczenie 3

Wskaż rok premiery *Święta wiosny* Igora Strawińskiego.

☐ 1913

☐ 1872

☐ 1929

☐ 1901

Ćwiczenie 4

Połącz kompozytorów z utworami.

Materiały audio dostępne pod adresem:

<https://zpe.gov.pl/b/PEtLCvqYt>

1	Maurice Ravel	⬇
3	Piotr Czajkowski	⬇
0	Igor Strawiński	⬇
2	Manuel de Falla	⬇

Ćwiczenie 5

Dopasuj tytuły utworów do nazwisk kompozytorów.

Igor Strawiński	<i>Trójgraniasty kapelusz</i>
Piotr Czajkowski	<i>Ognisty ptak; Święto wiosny</i>
Maurice Ravel	<i>Śpiąca królewna</i>
Manuel de Falla	<i>Popołudnie fauna</i>
Claude Debussy	<i>Dafnis i Chloe</i>

Ćwiczenie 6

Zaznacz zdania prawdziwe.

- ☐ Siedzibą Baletów Rosyjskich po I wojnie światowej stało się Monte Carlo.
- ☐ Premierę *Święta wiosny* Igora Strawińskiego okrzyknięto skandalem.
- ☐ Przedstawienia baletowe wywodzą się m.in. z karnawałowych maskarad.
- ☐ Sergiusz Diagilew był zawodowym tancerzem.

Ćwiczenie 7

Twórcą muzyki do baletów *Pietruszka*, *Pulcinella*, *Ognisty ptak* jest:

- ☐ Maurice Ravel
- ☐ Igor Strawiński
- ☐ Sergiusz Diagilew
- ☐ Franciszek Liszt

Ćwiczenie 8

Zaznacz, którzy artyści projektowali scenografię lub kostiumy do spektakli Baletów Rosyjskich.

☐ Pablo Picasso

☐ Coco Chanel

☐ Joan Miró

Ćwiczenie 9

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Utwór nr 1 do ćwiczenia, AMFN, CC BY 3.0

Utwór 1 do ćwiczenia.

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Utwór nr 2 do ćwiczenia, AMFN, CC BY 3.0

Utwór 2 do ćwiczenia.

Wysłuchaj następujących fragmentów muzycznych - introdukcji do dwóch spektakli, jakie wystawiały Balety Rosyjskie i przyporządkuj kafle z tytułami utworów do właściwych przykładów muzycznych:

Utwór nr 1:

Utwór nr 2:

Claude Debussy, *Popołudnie fauna*

Maurice Ravel, *Dafnis i Chloe*

Igor Strawiński, *Święto wiosny*

Słownik pojęć

Balet

widowisko teatralne z muzyką, w którym uczucia i emocje wyrażane są tańcem

Ekspresjonizm

kierunek w literaturze sztuce końca XIX wieku i pierwszych dekad XX stulecia polegający na uwypukleniu roli emocji i wyrazistości uczuć

Futuryzm

kierunek literaturze i sztuce pierwszych dziesięcioleci XX wieku, odrzucający tradycję i nadający artyście rolę przewodnika duchowego

Galop

pochodzący z Francji szybki taniec utrzymany w dwudzielnym metrum

Kubizm

kierunek w sztukach plastycznych pierwszych dziesięcioleci XX wieku zwracający uwagę na rolę figur geometrycznych jako elementów kompozycyjnych

Libretto

tekst będący podstawą muzycznych dzieł scenicznych

Opera

sceniczne dzieło wokально-instrumentalne, w którym muzyka współgra z librettem

Orientalizm

kierunek w literaturze i sztuce polegający wprowadzeniu do wytworów sztuki elementów kultur egzotycznych

Polka

pochodzący prawdopodobnie z Czech szybki taniec ludowy utrzymany w dwudzielnym metrum

Surrealizm

kierunek literaturze i sztuce zapoczątkowany w latach dwudziestych XX wieku odwołujący się do nadrealności, siły wyobraźni, odrealnienia rzeczywistości

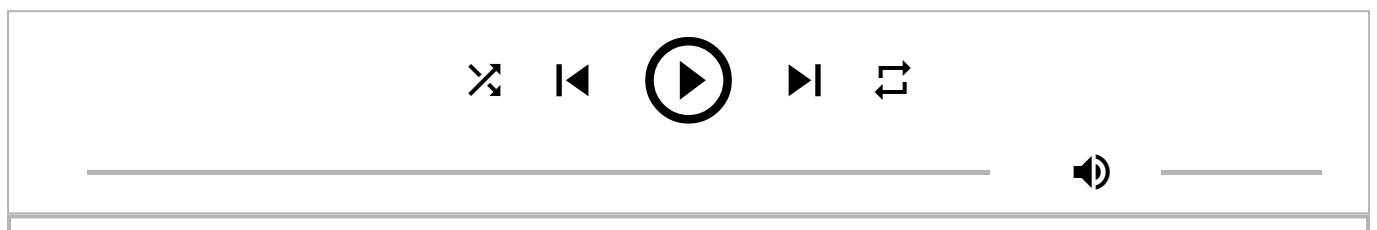
Walc

wywodzący się z Niemiec taniec wirowy utrzymany w trójdzielnym metrum

Źródło:

Słownik języka polskiego PWN

Biblioteka muzyczna



Bibliografia

Encyklopedia Sławnych Ludzi, Oxford Junior, wyd. Delta, Warszawa 1994.

Richard Buckle, *Diagilew*, PWM, Kraków, 2014